

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Шу Чжан « ФОРМУВАННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується значними змінами у міждержавних економічних відносинах, зокрема через зростання взаємозалежності національних економік. Глобалізація, економічні кризи, політична нестабільність та стрімкий розвиток технологій впливають на фіскальну політику країн, вимагаючи від них адаптації та пошуку нових підходів до міжнародної торгівлі та економічної інтеграції.

Дисертація Шу Чжан «Формування фіскальної політики в умовах розвитку українсько-китайської економічної діяльності» відіграє важливу роль у вивченні впливу міждержавних фіскальних рішень на білатеральні економічні відносини. Значення цього дослідження зростає у контексті збільшення обсягів торгівлі між Україною та Китаєм та потреби оптимізації податкової політики для забезпечення сталого економічного зростання.

Актуальність дослідження також підкреслюється його включенням у ширші наукові програми, що спрямовані на аналіз міжнародних економічних відносин та розроблення рекомендацій для державних органів щодо формування ефективних фіскальних стратегій. Результати дослідження можуть бути використані для підготовки законодавчих ініціатив, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності та податкової політики.

Дисертаційна робота відповідає актуальним науковим напрямкам та планам Національного університету «Львівська політехніка», а також міжнародним дослідницьким програмам, які зосереджуються на розробленні механізмів ефективної взаємодії в рамках глобальної економіки. Завдяки своїй релевантності та науковій новизні, робота сприяє поглибленню розуміння фундаментальних процесів, що формують міжнародну фіскальну політику. Слід зазначити, що дисертація Шу Чжан виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» за темою «Ресурсно-інформаційне забезпечення моделей розвитку національних економік та їх суб'єктів у глобальній економічній системі» (номер державної реєстрації U0121U108836) і автором запропоновано нові підходи до формування фіскальної політики з урахуванням сучасної ринкової ситуації, розвитку глобальної економічної системи, нових підходів до формування фіскального механізму та темою «Формування систем менеджменту розумних підприємств в умовах міжнародної діджиталізації та інтелектуалізації» (номер державної реєстрації U0120U100985), в межах якої запропоновано впровадження моделі формування фіскальної політики і підходів, які можуть кардинально змінити взаємодію між бізнесом і державою та міждержавні економічні відносини.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційної роботи

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані Шу Чжан у дисертаційній роботі, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та достовірності. Мета дослідження визначена чітко, а завдання роботи структуровані логічно і досягнуті на основі ретельно вибраної методології та актуальних даних.

Обґрунтування вибору методологічного апарату включає детальний аналіз та порівняння різних теоретичних підходів і моделей, що забезпечують глибоке розуміння змісту і динаміки фіскальної політики у контексті українсько-китайських економічних відносин. Автор використовує сучасні джерела та інтегрує міжнародні дослідження для підтримки своїх теоретичних висновків, що сприяє створенню об'єктивного і верифікованого наукового змісту.

Системний підхід до аналізу фіскальної політики, який застосовує Шу Чжан, включає в себе використання кількісних та якісних методів дослідження, що дозволяє об'єктивно оцінити вплив фіскальної політики на економічні процеси. Автор здійснює комплексний аналіз макроекономічних індикаторів, використовуючи статистичні дані та моделювання для обґрунтування своїх теоретичних положень.

Рекомендації, розроблені в рамках дисертації, базуються на практичних результатах дослідження та мають за мету покращення існуючих стратегій фіскальної політики. Вони забезпечуються підтвердженими даними та пропонують конкретні кроки для оптимізації фіскального регулювання в Україні та Китаї, що сприяє розвитку міжнародної торгівлі та економічної співпраці між країнами.

Наукові висновки та рекомендації Шу Чжан мають значний вплив на подальші дослідження у цій галузі, відображають глибоке розуміння тематики та вносять важливий вклад у розвиток економічних наук і міжнародних економічних відносин.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи

Дисертація Шу Чжан на тему «Формування фіскальної політики в умовах розвитку українсько-китайської економічної діяльності» складається з вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел з 122 найменувань, а також 5 додатків. Робота оформлена на 118 сторінках тексту і включає 19 рисунків та 34 таблицями, які допомагають візуалізувати дані та аналітичні результати.

Перший розділ вивчає теоретичні основи фіскальної політики та її вплив на міжнародні економічні відносини, з особливим акцентом на українсько-китайські взаємодії. Розділ включає глибокий аналіз економічних теорій, податкових регулювань, і як ці аспекти впливають на білатеральну торгівлю та інвестиції. Також розглядаються різні моделі податкового стимулювання, що застосовуються в Україні та Китаї, і оцінюється їх ефективність у контексті глобалізації та економічних відносин.

У другому розділі автор зосереджується на детальному порівняльному аналізі податкових систем України та Китаю, зокрема, розглядаються зміни у

фіскальних політиках, що впроваджувались у відповідь на економічні кризи та зовнішньоекономічні виклики. Автор аналізує політику податкових пільг, особливості митного регулювання, і вплив цих факторів на конкурентоспроможність країн. Також у розділі аналізуються механізми боротьби з податковими зловживаннями та ефективність фіскального контролю.

У третьому розділі, що стосується стратегії оптимізації фіскальної політики для стимулювання українсько-китайської економічної співпраці запропоновано конкретні стратегії та рекомендації для покращення фіскальної політики з метою підвищення ефективності українсько-китайської економічної взаємодії. Розділ включає аналіз можливостей зниження податкового тиску на стратегічно важливі галузі, впровадження сприятливіших умов для інвестицій та сприяння технологічному обміну. Обговорюються політики, які можуть допомогти залучити іноземні інвестиції та сприяти формуванню фіскальної політики в умовах сталого розвитку.

Висновки підсумовують ключові знахідки дослідження та підкреслюють значення гнучкої та прогресивної фіскальної політики для підтримки та розширення міжнародної торгівлі й економічної інтеграції між Україною і Китаєм.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна дисертації Шу Чжан полягає у розробленні теоретичних положень та обґрунтуванні методико-прикладних рекомендацій щодо формування фіскальної політики в умовах розвитку українсько-китайської економічної діяльності, зокрема:

1. Вперше розроблено комплексну модель фіскальної політики, яка враховує взаємозалежність українсько-китайських економічних відносин і їх вплив на національні економіки обох країн. Модель дозволяє прогнозувати зміни в економіці на основі змін у фіскальній політиці, що сприяє кращому розумінню та управлінню макроекономічними процесами.

2. Удосконалено методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності фіскальної політики в міжнародних відносинах. Розроблено нові інструменти для аналізу податкових структур і їх впливу на міжнародну торгівлю, які дозволяють державним управлінням краще адаптувати національні економічні стратегії до зовнішнього економічного середовища.

3. Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо взаємодії фіскальної політики та міжнародних економічних процесів. Особлива увага приділяється впливу фіскальних інструментів на розвиток експортно-імпортних операцій та інвестиційних процесів, що сприяє формуванню більш гнучких і ефективних політик у відповідь на глобальні виклики.

Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення дослідження Шу Чжан полягає у застосуванні отриманих наукових висновків та розробок у реальних економічних і управлінських процесах, які дозволяють підвищити ефективність фіскальної політики, особливо в контексті українсько-китайських економічних взаємодій. Наукові праці, опубліковані за темою дисертації, включають теоретичні і

прикладні засади, що стосуються управління фіскальною політикою, моделювання систем фіскальної політики, а також складові формування фіскальної політики в умовах двосторонньої співпраці.

Результати дослідження використовувалися для підготовки методичних рекомендацій з оптимізації фіскальної політики, що включають комплексні стратегії для збалансування доходів та витрат держбюджету, управління державним боргом, і ефективною мобілізації фінансових ресурсів через митні та податкові механізми. Такі рекомендації стають основою для реформування податкової системи, вдосконалення механізмів збору податків та оптимізації взаємодії фіскальних органів.

Анкета, включена у додаток А дисертації, показує зв'язок між науковими результатами та їхнім використанням у практичній сфері. Респондентам пропонувалося оцінити вплив ключових факторів на ефективність оподаткування в Україні, що сприяло збору актуальних даних для підтримки і валідації моделей, розроблених у рамках дисертації.

Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих автором працях

За темою дисертаційного дослідження Шу Чжан опубліковано 9 наукових праць, у тому числі: 2 статті у наукових фахових виданнях України, 2 статті у наукових фахових виданнях, включених у наукометричні бази SCOPUS, Web of Science, 1 публікація в іншому закордонному виданні, 4 тези та матеріали доповідей за результатами участі у міжнародних науково-метричних конференціях, що підтверджує широке представлення в наукових виданнях та апробацію і свідчить про їхню високу наукову значущість та практичну цінність.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Шу Чжан є значним внеском у дослідження фіскальної політики в контексті українсько-китайських економічних відносин. Проте, під час аналізу роботи виявлено декілька аспектів, які потребують додаткової уваги та уточнення:

1. Бажано більш детально розглянути можливі ризики і бар'єри, які можуть виникати при реалізації запропонованих фіскальних стратегій. Це потребує глибокого вивчення культурних відмінностей та політичних ризиків, які можуть вплинути на ефективність фіскальної політики (п 1.1).

2. Обговорення чинників, які впливають на формування фіскальної політики, потребує додаткових прикладів специфічних випадків або політик, що були реалізовані в Україні та Китаї (п. 1.3).

3. Висновки першого розділу містять узагальнені фрази і могли б бути більш конкретизовані зі згадкою основних внесків розділу до розуміння теми дослідження (с. 57).

4. Аналіз систем фіскальної політики викладений без достатньої критичної оцінки існуючих недоліків, що могло б підкреслити потребу в подальших реформах (п. 2.1).

5. На стор. 74 (табл. 2.5) наведено розподіл ставок податку на прибуток залежно від обсягу прибутку, що відображено у валюті гривня. Стає не зрозумілим до якої країни відноситься такий аналіз або пропозиція.

6. Пункт 2.3 дисертації розміщено на сторінках 73-76, що свідчить про невірноваженість у структурному розподілі роботи. Відтак, цей фрагмент тексту, було б доцільніше включити до пункту 2.2, щоб забезпечити більшу структурну когерентність дослідження. При цьому, загальний обсяг сторінок Розділу 2 складає всього 19 сторінок у діапазоні 58-77.

Ці зауваження та дискусійні положення не зменшують наукової та практичної цінності роботи, але їх врахування може сприяти поглибленню дослідження та збільшенню його наукової значимості.

Загальний висновок про дисертаційну роботу

Дисертація Шу Чжан «Формування фіскальної політики в умовах розвитку українсько-китайської економічної діяльності» написана українською мовою відповідно до чинних положень, норм та правил, виконана на високому науково-методичному рівні, має науково обґрунтовану новизну та висновки, які мають теоретичну та практичну цінність. У якій розв'язано проблему, що має важливе значення в розвитку міжнародних економічних відносин, зокрема, розроблено теоретичні положення та обґрунтовано методико-прикладні рекомендації щодо управління змінами в контексті фіскальної політики. Дисертаційна робота Шу Чжан є завершеною кваліфікаційною науковою працею та відповідає вимогам наказу Міністерства освіти та науки України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», Постанови Кабінету Міністрів №44 від 12.01.2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зі змінами та доповненнями.

Таким чином, усе вищезазначене дає можливість зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи Шу Чжан заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини (галузь знань 29 Міжнародні відносини).

д.е.н., професор,
професор кафедри адміністративного і
фінансового менеджменту
Національного університету
«Львівська політехніка»

Підпис Сокола О. засвідчую
Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»
к.т.н., доцент

Олег СОКІЛ

Роман БРИЛИНСЬКИЙ